



TRØNDELAG STATSADVOKATEMBETER

Justis- og beredskapsdepartementet
E-post: lovavdelingen@jd.dep.no

Deres ref.:
16/7600 ES AIK/SRY

Vår ref.:
201602144-4
847

Dato:
15.08.2017

HØRING - NOU 2016:24 NY STRAFFEPROSESSLOV

Innledende bemerkninger

Det vises til Justis og politidepartementets brev av 05.12.2016 hvor det er gitt frist til 6. juni 2017 med å inngi høringsuttalelse til NOU 2016 nr. 24 "Ny straffeprosesslov". Fristen ble etter avtale med Justis- og politidepartementet utsatt til 15. august 2015.

Vi har i det vesentligste konsentrert vår høringsuttalelse til de lovforslagene som har størst betydning for den praktiske utøvelsen av våre oppgaver som statsadvokater, i tillegg til de lovforslagene som vi vurderer påvirker grunnleggende prinsipper som rettssikkerhet og påtalemyndighetens uavhengighet.

1. Bemerkninger til Del III, kap. 6 – Informasjons- og kommunikasjonsteknologi

1.1. Generelt

Det bærende hensynet bak lovendringene er økt effektivitet, kun begrenset av hensynet til personvernet. Det bør være sentralt at lovteksten på disse punktene gir åpning ikke bare for å ta i bruk dagens teknologiske løsninger, men også fremtidens løsninger.

1.2. Pkt. 6.3. Saksbehandlingssystemer

Utvalgets vurderinger vedrørende behovet for *digitalt saks- og kommunikasjonssystem* innen strafferettspleien tiltres i sin helhet. Det vises til pkt. 6.3.4.

Digital iretteføring, pkt. 6.3.3.3, er i dag på vei inn i rettssystemet på en noe uoversiktlig måte. Dette skjer etter vårt syn blant annet fordi prøveprosjektet "Digitalt aktorat" har vært langt mer omfattende og langtekkelig enn nødvendig, noe som igjen har medført at både domstoler, påtalemyndigheten og øvrige aktører har lagd egne løsninger. Dette vurderer vi har ført til unødvendig ressursbruk over hele landet, og det reises spørsmål ved om de valgte løsninger til enhver tid ivaretar personvern og rettssikkerhet. Det er et påtrengende behov for en raskere sentralisert styring av digitaliseringen og ikke minst opplæring i de sentrale verktøyene.

1.3. Pkt. 6.4. Kommunikasjon i straffesaksbehandlingen

Vi tiltres at gjeldende rett ivaretar behovet for regulering av *informasjonssikkerhet og internkontroll ved behandling av opplysninger i politi og påtalemyndighet* på en tilstrekkelig måte, jfr. pkt. 6.4.2.3.

Vi har ikke bemerkninger til reguleringen av informasjonssikkerhet og internkontroll hos advokatforetak og domstolene.

Forslaget til endringen i *Domstolloven § 197 a vedrørende krav til skriftlighet* tiltres, jfr. pkt. 6.4.3.2. Dette er en naturlig utvikling i digitaliseringen av strafferettspleien og som ivaretar ønsket om økt effektivitet.

Tilsvarende gjelder for forslaget om endring av *Domstolloven § 163 a om postforkynning*, jfr. pkt. 6.4.4. Endringene fremstår i stor grad å være kodifisering av gjeldende rett, jfr. Rt 2006 side 51 og LF 2015-134682.

Når det gjelder forslaget til ny *§ 31-1 vedrørende bruk av fjernmøte* reiser vi spørsmål om nødvendigheten av en så absolutt bestemmelse som § 31-3-nr 2 a). Det bør også her være mulig å benytte fjernavhør dersom mistenkte samtykker og det ellers er ubetenkelig. Både geografiske avstander, helsetilstand og øvrige forhold kan tilsi at deltakelse ved fjernmøte er mindre belastende for mistenkte enn personlig oppmøte. Det kan vanskelig ses å være større rettssikkerhetsmessige problemer med denne formen for deltakelse i fengsling etter § 15-15 enn ved f.eks hovedforhandlinger. For øvrig tiltres lovforslaget fullt ut.

Tilsvarende tiltres formuleringene i ny *Domstollov § 122 a*). Det eneste vi reiser spørsmål ved er om en felles regulering for straffesaker og sivile saker er hensiktsmessig. Domstolens ansvar for sakens opplysninger er en annen i straffesaker enn i sivile saker, noe som kan gi utfordringer i forhold til å få et forutsigbart og ensartet innhold i den rettslige standarden "*hensiktsmessig og forsvarlig*".

1.4. Pkt. 6.5. Lyd og bildeopptak

Det er ubetinget positivt at *politiavhør* i størst mulig grad sikres på lyd- og bilde. Dette er også fullt ut i samsvar med at det arbeidet som allerede i dag gjøres for å oppnå en mer tidsnær etterforskning. Med dagens tekniske løsninger er det heller ingen praktiske hindringer for at dette skal være hovedregelen.

Slik forslaget til ny strpl. § 10-8 lyder fremstår det imidlertid som er *formkrav*, med mindre sakens art eller forklaringens betydning gjør det unødvendig. Dette er uheldig og vekter mer formalhensyn enn formålet tilsier. Et avhør tatt bare på lyd eller "kun" ved nedskrivning bør være et alternativ også i fremtiden, hvis ikke annet lar seg praktisk gjennomføre. Dette kan f.eks. både være av tekniske årsaker under straksavhør eller fordi den som skal la seg avhøre ikke er villig til at det sikres på lyd og bilde. Formålet er å øke bruken av denne måten å sikre avhør på, for å øke rettssikkerheten og dette oppnås selv om § 10-8 nr. 1 har en noe mindre formalistisk ordlyd, som f.eks:

"Politiforklaringer skal *som hovedregel* sikres med lyd og bildeopptak, med mindre det etter sakens art, forklaringens betydning *eller forholdene for øvrig* er unødvendig *eller ikke lar seg gjennomføre*"

I tillegg bør det klart fremgå av forarbeidene at bestemmelsen ikke er ment å redusere adgangen til å gjengi avhør som av ulike årsaker ikke er sikret på denne måten i medhold av § 10-8 nr. 3.

Trøndelag statsadvokatembeter stiller seg også positiv til *opptak og bruk av opptak under rettsmøter*, slik som beskrevet i pkt. 6.5.3. Selv om arbeidshverdagen blir en noe annen og nye arbeidsmåter må innlæres, tiltres at proargumentene er klart mest fremtredende og i samsvar med det gjennomgående målet om mer tidsnær bevissikring. Forslaget til ny § 134 b i domstolloven tiltres i sin helhet.

Når det gjelder forslaget til *strpl. § 10-9 nr. 1 og 2* har bestemmelsen en indre motstrid. Den fremstår å angi to hovedregler, uten at det klart fremgår når den enkelte hovedregelen gjelder. Ut fra utvalgets bemerkninger er det tiltenkt at avspilling av opptak etter § 10-9 nr. 2 skal være hovedregelen i ankeforhandlinger og da bør dette fremgå. Rent praktisk bør det allerede under saksforberedelsen avklares om lyd- og bildeopptak skal tre i stede for direkte avhør for å unngå utsettelse. Dette gjelder særlig i forhold til vitner.

Vi reiser spørsmål ved formuleringen i § 10-9 nr. 2 siste punktum. Ett av formålene med bestemmelsen er å unngå at de tiltalte og vitner forandrer/tilpasser forklaringene sine fra førsteinstansbehandling til ankeforhandlingen og det fremstår da lite formålstjenlig at det "*særlig skal tas hensyn til*" partenes syn ved avgjørelsen av om avspilling skal tillates. Det må være tilstrekkelig at partene skal ha rett til å uttale seg før avgjørelsen tas. Retten til kontradiksjon er fullt ut ivaretatt selv med denne ordlyden. Dette gjelder ikke minst siden avspilling er ment å være den praktiske hovedregelen.

2. Bemerkninger til Del III – kap 7: Lovens virkeområde og forhold til folkeretten

Supplementet ”og andre strafferettslige sanksjoner” i § 1-1 nr. 1 bør vurderes. Det vises blant annet til at plassering av barn og unge på institusjon etter barnevernloven § 4-24 blir regnet som straff i menneskerettslovens forstand uten at det er vurdert om den nye straffeprosessloven skal gjelde f.eks i behandlingen av disse sakene.

Videre reises spørsmål ved om *begrensningen av folkerettens gjennomslag i § 1-2 faktisk lar seg gjøre og om den er ønskelig*. Det er vår oppfatning at ordlyden i den gamle § 4 gir et riktigere bilde av folkerettens faktiske forhold til norsk rett. Det bør heller ikke være norsk lovs oppgave å redusere folkerettens betydning og det er et noe arrogant utgangspunkt å legge til grunn at folkeretten på andre områder innenfor norsk straffeprosess til enhver tid er sikret tilstrekkelig gjennomslag. Dette kan gi uheldige signaler internasjonalt.

3. Bemerkninger til Del III - kap 8: Påtalemyndigheten og dens virksomhet

3.1 Generelt

Trøndelag statsadvokatembeter deler utvalgets vurdering av behovet for å tydeliggjøre og styrke påtalemyndighetens uavhengighet og upartiskhet. Som vi vil komme tilbake til under pkt. 4.2 er det imidlertid viktig at dette ikke bare gjøres formelt, men også at de ulike nivå i påtalemyndigheten, og hver enkelt ansatt, gis en mulighet til å fylle sin rolle på en uavhengig, kompetent og objektiv måte. For å fremme den kvalitetssikringen som ligger i dagens tre ulike nivåer innenfor påtalemyndigheten må en se på hvordan forslagene til endringer påvirker de ulike nivåene. I våre bemerkninger har vi i lagt hovedvekten på de forslagene som påvirker statsadvokatene mest.

3.2. Pkt. 8.2. Organiseringen av påtalemyndigheten

Trøndelag statsadvokatembeter tiltrer fullt ut forslaget til § 2-1, 2-3 og Grl § 96. Bestemmelsene vurderes hensiktsmessig i forhold til formålet.

Forslaget til regulering av de *tre ulike nivåene i påtalemyndigheten* tiltres også i sin helhet, jfr. forslaget til ny § 2-4, § 2-5 og § 2-6. I dette ligger at vi er positive til at statsadvokatenes *plikter i forhold til fagledelse* lovfestes. Denne lovfestingen tydeliggjør alle oppgavene som i dag ligger til statsadvokatene og det understreker viktigheten av fagledelse.

Vi støtter opprettholdelsen av *kravet til juridisk utdanning i § 2-7* og vi har ikke innsigelser til de endringer som foreslås mht til hvem som inngår i påtalemyndigheten. Plasseringen av reguleringen av Spesialenheten i politisaker, jfr. § 2-15, fremstår noe uhensiktsmessig. Den naturlige plasseringen ville vært fortløpende etter angivelsen av påtalemyndigheten i politiet, slik at det blir tydelig at f.eks kvalifikasjonskravene og reguleringen av habilitet i hhv § 2-7 og § 2-8 også gjelder for dem.

Når det gjelder *instruksjons- og omgjøringsmyndigheten i § 2-9* har vi imidlertid *sterke innvendinger* til forslaget om innføring av slik myndighet innenfor det enkelte nivå i påtalemyndigheten. Vi konsentrerer våre bemerkninger til å gjelde innenfor

statsadvokatnivået. Allerede i presiseringen av at dette spørsmålet ”ikke må blandes sammen med spørsmålet om påtalemyndighetens uavhengighet”, trår utvalget feil. Det er nettopp denne *uavhengigheten* som skiller påtalemyndigheten fra andre deler av forvaltningen, det er nettopp denne uavhengigheten som sikres ved at statsadvokatene er embetsmenn og det er nettopp denne uavhengigheten som styrkes ved den enkeltes ansvarsfølelse for den signaturen som settes under påtaleavgjørelsen. Det personlige ansvaret for påtaleavgjørelsene er langt viktigere enn innholdet i ny Grl. § 96.

Det er ikke påpekt en *eneste utfordring* når det gjelder dagens instruksjons- og omgjøringsadgang på statsadvokatnivå. Utvalget synes å overse at de fleste statsadvokatembeter i dag er små, med fra 4 til 10 statsadvokater og at dette ikke blir vesentlig endret selv med en sammenslåing av noen av de minste embetene. Det er uproblematisk å administrere embeter av denne størrelsen uten å ha instruksjonsmyndighet på sak.

Med de *kontrollmulighetene* som eksisterer, og som er foreslått opprettholdt, gjennom den overordnes omgjøringsadgang, klageordningene og ikke minst de rettslige prøvingene som daglig foregår av våre avgjørelser, er det heller ikke av denne grunn behov for en intern instruksjons- og omgjøringsmyndighet.

Forslaget om adgangen til *delegasjon av denne myndigheten*, jfr. NOU’ens side 194 høyre spalte, viser at utvalget ikke i første omgang kan ha hatt statsadvokatene i tankene. Det finnes ikke et eneste argument for at en sideordnet statsadvokat skal ha instruksjons- og omgjøringskompetanse overfor sine kollegaer på enkeltsak.

Utvalgets forslag til instruksjons- og omgjøringsadgang innenfor det enkelte nivå fremstår *lite begrunnet i et reelt behov for endring* og det rokker, uten særlig overveielse, ved et grunnleggende trekk ved statsadvokatenes utførelse av sitt samfunnsoppdrag.

3.3. Pkt. 8.3. Grunnleggende trekk ved påtalemyndighetens virksomhet

Utvalgets vekting av de ulike grunnleggende prinsippene norsk straffeprosess bygger på tiltres. Det vises til NOU’ens pkt. 8.3.

3.4. Pkt. 8.4. Fordeling av kompetanse mellom påtalemyndighetens ulike nivåer.

Det er åpenbart at det å *fremheve den høyere påtalemyndighets plikter* til å drive fagledelse må følges opp med tiltak som gjør oss i stand til å utføre oppgavene. Pr i dag har ikke verken riksadvokat- eller statsadvokatnivået tid til å utføre disse pliktene. Med den spesialiseringen som følger av politireformen, er det også grunn til å reise spørsmål ved om vi på en del områder faglig vil være kompetente til å drive fagledelse på sikt.

Utvalgets forslag til endring av *påtalekompetanse på riksadvokatnivå*, jfr. § 2-11 nr. 1 og 4, vil gi Riksadvokaten gode og fleksible muligheter til å frigi tid til fagledelse og til å foreta prioriteringer av hvilke saksområder de skal behandle ut fra blant annet endringer i kriminalitetsbildet m.m.

I det praktiske liv vil den vesentligste delen av fagledelsen utøves fra statsadvokatnivå. Fagledelsen utøves fra vår side på minst tre måter. Det er gjennom øking av den generelle kompetanse og oppdateringen på fag ved seminarer, rundskriv,

deling av nyheter fra Høyesterett m.m. Det er videre gjennom veiledning på enkeltsaker og det er til slutt gjennom inspeksjoner og lignende kontrolltiltak.

Forslaget til endring av påtalekompetansen i politiet, jfr. § 2-11 nr. 3 vil frigi tid til fagledelse på statsadvokatnivå, men det *vil ellers redusere mulighetene våre til å drive fagledelse på en god måte*. Saksbehandling er ikke bare en arena for fagledelse, men det er også en kilde til kompetanseheving på statsadvokatnivået, som vi er avhengige av for å drive fagledelse. Uten fagkompetanse på de ulike områdene vi skal drive fagledelse på, vil vi heller ikke ha troverdighet i utøvelsen av fagledelsen.

Det fremstår å være bred enighet blant de med kompetanse om læring at den mest effektive og langsiktige måten å tilegne seg kunnskap på er gjennom praktiske- og konkrete læringsprosesser. Dette tilsier også at veiledning på enkeltsak er en viktig del av fagledelsen.

Forslaget tar i tillegg lite hensyn til at det innenfor flere av saksområdene hvor kompetansen foreslås flyttet til politiet er saker med stor medieoppmerksomhet og av stor viktighet for den moderne samfunnsutviklingen. Det vises f.eks til brudd på forurensningsloven, lov om petroleumsvirksomhet og akvakulturloven. Det tas også lite hensyn til at noen av områdene gjennomgående vil ha svært komplekse saker med internasjonalt tilsnitt og organisert kriminalitet. Det vises blant annet til strl. § 235 om grov dopingskriminalitet.

Riksadvokaten er i § 2-11 nr 4 gitt kompetanse til ved *generell instruks* å flytte påtalekompetanse fra statsadvokatnivå til påtalemyndigheten i politiet. Denne kompetansen kan utøves i samråd med statsadvokatnivået, og vil gi en fleksibel løsning som kan frigi tid til fagledelse på statsadvokatnivå, samtidig som endringer i kriminalitetsbildet og enkeltsakers kompleksitet og samfunnsbetydning kan hensyntas på en helt annen måte enn utvalgets forslag til § 2-11 nr. 3 åpner for.

Det er vår oppfatning at en aktiv bruk av den nevnte instruksjonsadgangen på riksadvokatnivå, sammen med de praktiske konsekvensene av at ordningen med ulike påtalenivå i politiet fjernes, vil gi statsadvokatene tilstrekkelig tid til fagledelse, samtidig som vi opprettholder faglige kompetanse til å gjøre det med troverdighet. En slik løsning understøtter ønsket om å oppnå styrket fagledelsen på en langt bedre måte enn utvalgets forslag.

3.5. Pkt. 8.5. Grunnlovsfesting av anklageprinsippet og påtalemyndighetens uavhengighet.

Forslaget til ny Grl. § 96 tiltres.

4. Bemerkninger til Del III – kap 9: Mistenkte og forsvareren

4.1. Pkt. 9.2. "Mistenkte" og "siktede"

Vi tiltrer forslaget i pkt. 9.2.7 om å oppheve skillet mellom kategoriene "mistenkte" og "siktede" og at "mistenkte" begrepet er det som videreføres som samlebetegnelse og koblingsord til rettigheter og plikter.

4.2. Pkt. 9.3. Vernet mot tvungen selvinkriminering

Forslaget til *ny § 3-2 annet ledd* tiltres både når det gjelder fysiske og juridiske personer.

Når det gjelder juridiske personer forutsetter tiltredelsen at utvalgets vurderinger av forholdet til folkeretten i pkt. 9.3.5.2 er riktig. Med denne forutsetningen, deler man utvalgets vurdering av at hensynet til å få straffesaker mot foretak opplyst må veie tyngst.

4.3. Pkt. 9.4. Retten til representasjon

På dette punktet begrenses våre bemerkninger til å påpeke tre forhold som fremstår utfordrende i forhold til praktisk håndheving og/eller unødvendig vidløftiggjøring og kostnader.

Forslaget til *§ 3-12 gir mistenkte rett til forsvarer ved politiavhør* med en begrensning knyttet opp mot forventet straffereaksjon.

I den innledende fasen av en sak, typisk under straksetterforskning, vil forventet straffereaksjon ikke være avklart. Politiet er på dette stadiet av saken fokusert på å få oversikt over saken, planlegge den innledende etterforskningen og avklare de enkeltes behov. De som i praksis er involvert i saken på dette tidspunktet er polititjenestemenn, som ikke kan forventes å ha tilstrekkelig kunnskap om jussen til å foreta vurderinger av straffereaksjonen. I tillegg fremstår begrensningene for snever. Bestemmelsen fremstår å være i konflikt med ønsket om mer tidsnær etterforskning og bevissikring, som er fremhevet på en rekke andre områder i forarbeidene. Begrensningene bør formuleres slik at de gir større fleksibilitet.

Det andre forholdet gjelder *retten til forsvarer når fornærmede har rett til bistandsadvokat*, jfr. pkt. 9.4.3.3 og § 3-11 bokstav c). Denne bestemmelsen blir for kategorisk og argumentasjonen i pkt. 9.4.3.3 tilsier heller ikke behovet for å gå så langt som forslaget til § 3-11 bokstav c) gjør. Som ovenfor er det i den innledende fasen av en sak ofte ikke avklart hvilke straffebud som er overtrådt. Dette vil være styrende for om fornærmede har krav på bistandsadvokat eller ikke. På samme måte som ovenfor er det gjerne kun polititjenestemenn som i praksis er involvert i saken på dette tidspunktet. Hvilke økt behov har mistenkte for forsvarer hvis fornærmede ikke ønsker å benytte seg av sin rett til bistandsadvokat? Dette er svært praktisk f.eks i saker om vold i nære relasjoner hvor fornærmede ikke ønsker straffeforfølgning.

§ 3-11 bokstav c) bør begrenses til de sakene hvor det rent faktisk er oppnevnt bistandsadvokat for fornærmede og retten til forsvarer bør selv i disse tilfellene kunne frafalles etter § 3-21. Slik forslaget til bestemmelsen lyder i dag oppnås ikke ønsket

om effektivisering, samt at den vil medføre utgifter som er vanskelig å se en reell begrunnelse for.

Til slutt påpekes at den *utvidede retten til forsvarer ved forenklet behandling*, jfr. pkt. 9.4.3.5 og § 3-17 vil medføre betydelige utgifter for staten og vidløftiggjøring av en rekke saker, uten at det er gitt noen god begrunnelse for forslaget og uten at det er vurdert hvordan dette vil påvirke domstolenes effektivitet.

Vi tiltrer at ordningen med *faste forsvarere og bistandsadvokater* bør opprettholdes, jfr. pkt. 9.4.3.8 og hhv § 3-23 og §4-12. Ut over dette har vi ikke bemerkninger til NOU'ens kap. 9.

5. Bemerkninger til Del III – kap 10: Fornærmede, etterlatte, skadelidte og bistandsadvokaten

5.1. Pkt. 10.3. Utvalgets vurderinger og forslag.

Vi tiltrer utvalgets vurderinger knyttet til *fornærmede og etterlattes partsstatus*, jfr. pkt. 10.3.1 og hhv pkt. 10.3.2 og 10.3.3. vedrørende *kretsen av etterlatte* og deres *selvstendige rettigheter*.

De *endringer som foreslås i pkt. 10.3.4 i sakstypen* som skal gi rett til bistandsadvokat jfr. forslaget til ny § 4-9 tiltres.

Tilsvarende tiltres de forenklede og ressursbesparende tiltak som er foreslått opprettholdt og innført i § 4-10 og § 4-11 vedrørende hhv *koordinerende og felles bistandsadvokat*.

Ut over dette har vi ikke bemerkninger til NOU'ens kap 10.

6. Bemerkninger til Del III – kap 11: Domstolene. Rettens sammensetning.

6.1. Pkt. 11.2 og 11.3. Grunnleggende hensyn og overordnede rettsnormer.

De påpekte grunnleggende hensynene og overordnede rettsnormene og vektingen av disse tiltres.

6.2. Pkt. 11.4. Dommersammensetningen i tingretten

Når det gjelder *tingrettens sammensetning utenfor hovedforhandling*, jfr. pkt. 11.4.1, tiltres forslaget til § 5-5 første ledd, dog slik at begrensningen i bokstav c) foreslås endret til kun ” *når retten ikke finner behandlingsmåten betenkelig*”. Dette gir domstolene større grad av fleksibilitet og den sannsynlige straffereaksjonen vil kunne inngå i rettens samlede vurderinger.

Vi deler utvalgets vurderinger av at det ikke er behov for endringer i *tingrettens sammensetning ved hovedforhandlinger*, jfr. pkt. 11.4.2.2 og at reglene vedrørende *forsterket rett* forenkles og utvides noe, jfr. pkt. 11.4.2.3 og § 5-5 annet ledd.

Når det gjelder bruk av *fagkyndige meddommere og oppnevningen av disse*, jfr. § 5-5 tredje ledd og § 5-7 tiltres forslaget. Det understrekes imidlertid at det er viktig at domstolene foretar en selvstendig vurdering av de forslag som fremsettes av partene, slik at de fagkyndige ikke anser seg som partsrepresentanter i sin utøvelse av oppgavene.

Opphevelsen av de *formelle begrensningene i dommerfullmektigenes kompetanse* tiltres, jfr. pkt. 11.4.2.5. Dette er ikke minst riktig i dag hvor dommerfullmektigene ofte har lang og bred erfaring fra andre juridiske stillinger før de får ansettelse som dommerfullmektiger, samt at det ikke er strafferammen som nødvendigvis sier noe om kompleksiteten og vanskelighetsgraden i den enkelte sak.

6.3. Pkt. 11.5. Dommersammensetningen i lagmannsretten

Vi deler utvalgets vurderinger av at det ikke er behov for endringer når det gjelder *fagdommersaker*, jfr. pkt. 11.5.3.1

Når det gjelder forslaget til endring av *lagmannsrettens sammensetning i anker over straffutmålingen*, jfr. pkt. 11.5.3.2 og § 5-6 annet ledd, bokstav b) er vi ikke uenige i de prinsipielle drøftelsene, men opplever samtidig at dagens ordning fungerer tilfredsstillende. Endringene vil medføre betydelige kostnader for domstolene og slike endringer bør primært kun gjøres hvor det er et reelt behov for endring.

Forslaget til endring i *lagmannsrettens sammensetning ved forening av anker m.m.*, jfr. pkt. 11.5.3.3 og § 5-6 tredje ledd tiltres.

7. Bemerkninger til Del III – kap 12: Innsyn

7.1. Pkt. 12.4. Utvalgets vurderinger og forslag.

Utvalgets utgangspunkt er at lovens klare hovedregel om at mistenkte skal gis adgang til å gjøre seg kjent med alle opplysninger i saken på alle stadier i prosessen, med mindre det er særlig grunn til å gjøre unntak, bør videreføres. Videre at adgangen til å unnta informasjon fra mistenktes innsyn i det alt vesentlige bør være som etter gjeldende rett. Vi er enige med utvalget i dette.

Vi tiltrer også utvalgets valg av systematikk hvor innsynsreglene er samlet i et eget kapittel i lovutkastet.

Vi er videre enig i utvalgets argumentasjon og konklusjon om at dagens uttrykk "sakens dokumenter" erstattes av "sakens opplysninger".

I tilknytning til vurderingene om fornærmede, etterlatte, skadelidte og bistandsadvokatens rett til innsyn, påpeker utvalget at sakens opplysninger kan inneholde betydelige mengder sensitive opplysninger uten betydning for disse aktørenes rettsstilling eller for ivaretagelsen av deres interesser. Utvalgets forslag til § 6-2, som regulerer disse aktørenes rett til innsyn, innebærer en viss innskrenking i innsynsretten for fornærmede og etterlatte uten sivilt krav i saken. Vår erfaring er at mengden sensitive opplysninger som innhentes i alvorlige saker er økende. Det henger ofte sammen med beslag av elektroniske spor og andre databaseslag, som særlig i saker som gjelder integritetskrenkelser, kan inneholde til dels store mengder sensitiv informasjon om involverte personer i saken. Vi tiltrer derfor utvalgets forslag.

Pkt. 12.4.4 omhandler allmenhetens rett til innsyn, jf også lovutkastet § 6-3 *Rett til innsyn for enhver*. Utvalget argumenterer for at særlig pressens behov for å kunne kontrollere rettspleien taler for at terskelen for å gi innsyn i straffesaksmateriale senkes noe, såfremt det ikke vil kunne skade den videre behandling av saken. I § 6-3 annet ledd første punktum fremgår at *enhver har ellers rett til innsyn i sakens opplysninger når det er ubetenkelig*. Videre følger en angivelse av hensyn det særlig skal legges vekt på. "Ubetenkelig" er ment som en bred rettslig standard. Vi har ikke innvendinger til utformingen av bestemmelsen og fremhevingen av de hensyn det særlig skal legges vekt på.

Utvalget drøfter særskilt terskelen for innsyn i lyd- og bildeopptak av forhandlingene i retten. Vi deler fullt ut utvalgets vurdering om at terskelen for innsyn i slike opptak bør være høy, og at eventuelt innsyn/tilgang til opptakene må gjennomføres på en slik måte at videre spredning forhindres. Det vil ikke være holdbart om slike opptak blir tilgjengeliggjort på en slik måte at en risikerer spredning via sosiale medier eller annen "allmengjøring" av opptaket.

8. Bemerkninger til Del III, kap. 13 - bevis

8.1. Generelt

Utgangspunktet i norsk straffeprosess har vært den frie bevisførsel og at partene som et utgangspunkt har hatt anledning til å føre de bevis de ønsker tilknyttet den enkelte konkrete sak. Prinsippet er ikke lovfestet, men kan utledes av de relativt få lovfestede bevisforbudene man har, samt Høyesteretts praksis.

Utvalget har vurdert behovet for en lovfesting av regelen, men konkluderer i pkt 13.3.5 (side 274) at de ikke ønsker å markere det nevnte idealet (les :lovformelig prosess) i egen lovtekst. Forslaget til en aktuell bestemmelse er imidlertid inntatt på samme side og beskriver så langt man kan forstå dagens rettstilstand - og som i stor utstrekning bygger på rettspraksis.

Da temaet ulovlig ervervede bevis reiser mange sammensatt og til dels kompliserte spørsmål som gjerne er knyttet til konkrete avveininger vurderes det å være korrekt at det også i framtiden overlates til rettspraksis å foreta den nærmere avklaring.

8.2. Pkt 13.4.2. Bør barn ha rett til å avstå fra å forklare seg mot nærstående?

Med de unntakene som framgår av straffeprosesslovens § 122 og 239 a annet ledd gis vitner under 15 år eller med høygradig psykisk utviklingshemming, i nærmere angitte sakstyper, en vitneplikt i sak mot en av sine nærmeste.

Utvalget foreslår at også disse vitnene bør omfattes av nærståendeunntaket og øvrige forklaringsfritak. I tillegg foreslås at det åpnes for å unnlate å opplyse om forklaringsfritaket, se forslaget § 10-4 nr 2, 2.pkt.

Begrunnelsen for at disse unntakene ble gitt var at særlig de minste barna hadde vansker med å forstå konsekvensene av å benytte vitnefritaket - se dissensvotum i Rt 2005. s 1293 og begrunnelsen for strpl § 239, 2.ledd, 2. og 3. pkt. I disse tilfellene vil det som hovedregel være oppnevnt midlertidig verge for barnet. Avgjørelsen om et eventuelt unntak fra fritaksretten skal benyttes må således treffes av en annen enn barnet. En ekstra kompliserende faktor vil ofte være hvor mistanken retter seg mot en

av foreldrene og hvor den andre forelderens sannsynligvis vil være den som i realiteten treffer avgjørelsen.

I sin begrunnelse for å foreslå dagens unntak endret, nevner utvalget situasjonen når barnet etter noe tid får en dypere forståelse av konsekvensene av å ha forklart seg og den belastningen dette valget har, eller på sikt kan medføre. Det antas at denne belastningen vil bli mindre ved en forklaringsplikt enn ved en forklaringsrett. I tillegg unngår man ved dagens ordning å involvere andre, det vil si midlertidig eller biologisk verge og eventuelt bistandsadvokat, i valget om forklaring skal avgis eller ikke.

8.3. Pkt 13.5.3. Særlig om forklaringer fra barn og andre sårbare personer

Dagens hovedregel vedrørende tilrettelagte avhør er at mistenkte og forsvarer ikke skal være tilstede og heller ikke varsles om avhøret. Etter utvalgets vurdering begrenser dette mistenktes rettigheter slik at det gir en for stor systematisk risiko for uriktige domfellelser. Utvalget mener at ordningen gir et systematisk innhugg i mistenktes rett til kontradiksjon og at ordningen skaper en fare for ulikevekt mellom sakens parter.

Da lovendringen ble iverksatt i september 2015 var dette hensyn som var grundig kommentert i forarbeidene, men hvor man konkluderte med at hensynet til en effektiv etterforskning, særlig i initialfasen, kunne begrunne de begrensninger som mistenkte fikk særlig knyttet til å stille spørsmål til vitnet i det første avhøret.

Når utvalget nå foreslår å "snu" ordningen, nemlig at hovedregelen er varsling og tilstedeværelse, og at unntak må begrunnes i konkrete etterforskningshensyn - se forslaget § 10-7 nr 3 - behøver ikke de praktiske konsekvensene fra dagens ordning å bli vesentlige. Sannsynligvis kunne mistenkte i mange av de avhørene som nå blir gjennomført ved Barnehusene ha vært varslet og representert med forsvarer uten at dette hadde påvirket etterforskningen i negativt retning.

Hvor avhør av et barn for eksempel er nødvendig for å avklare behovet for ransaking og eventuelle avhør av andre vitner før siktelse mot en konkret mistenkt blir utferdiget vil dette kunne begrunne et utsatt varsel til mistenkte. Forskjellen fra dagens regel er at dette må besluttes og begrunnes i hvert enkelt tilfelle. Med henvisning til ny § 10-9 nr 4 må retten under hovedforhandlingen ta stilling til om avhør av barn hvor mistenkte ikke har vært tilstede kan gjengis i medhold av samme bestemmelse nr 3.

Adgangen til å be om nye avhør av vitnet under etterforskningen må da forutsettes å ha sikret mistenktes rett til kontradiksjon slik at det første avhøret kan gjengis. Dette samsvarer med den rettspraksis man har fra perioden hvor avhør av barn ble gjennomført som et dommeravhør.

9. Bemerkninger til Del III – kap 14: Etterforsking og tvangstiltak

9.1. Pkt. 14.3. Grunnvilkår og fellesregler for tvangstiltak.

Utvalget foretar i pkt. 14.3.3. en gjennomgang og vurdering av ulike særlige kriminalitetskrav/strafferammekrav som vilkår for bruk av tvangstiltak (tvangsmidler). Utvalget foreslår en forenkling hvor en står igjen med fire terskler (0, 2, 6 og 10 år), med noen justeringer gjennom oppregninger av særskilte straffebud (slik også etter gjeldende rett). Vi tiltrer utvalgets begrunnelse og forslag til forenkling på dette punktet.

9.2. Pkt. 14.4. Meldeplikt, pågrepelse og fengsling m.v.

I pkt. 14.4.5 behandler utvalget varetektsfengsling. Vi tiltrer i hovedsak utvalgets utgangspunkter for vurderingen av varetektsfengsling, og vi er enig i at det i seg selv er problematisk at en høy andel av innsettelsene i norske fengsler skjer etter fengslingskjennelser og ikke etter dom. Utvalget beskriver en lang rekke andre forhold enn rettsregler som har betydning for omfanget av samfunnets bruk av varetektsfengsling i kriminalitetsbekjempelsen, herunder befolkningssammensetning, innvandring, kriminalitetsbilde, politiets kapasitet på ulike områder og holdningene til bruk av varetekt blant rettssystemets aktører.

Utvalget trekker den konklusjon at det bør gis regler som tar sikte på å begrense bruken av varetekt sammenholdt med dagens situasjon. Vi mener at reglene må gis ut fra det utgangspunkt at varetektsfengsling ikke skal brukes utover det som er strengt nødvendig.

Utvalget påpeker at den prosentvise andelen av innsatte som sitter med grunnlag i fengslingskjennelse er økende (fra ca 23 % i 2000 til 28 % i 2010, og enda høyere om en regner andelen nyinnsatte det året). Det er behov for mer informasjon/forskning for å finne årsakene til denne utviklingen, før en eventuelt trekker den konklusjon at reglene for varetektsfengsling må endres for å redusere bruken. Herunder savnes nærmere analyse av virkningen av regler som tar sikte på å begrense bruken av varetekt sammenholdt med dagens situasjon.

I utkastet til § 15-2 tredje ledd har utvalget foreslått en absolutt lengstefrist på 3 måneder for fengsling begrunnet i faren for bevisforspillelse. Utvalget mener at en slik lengstefrist neppe vil innebære en uholdbar begrensning. Vi er uenig i dette.

Etter vår oppfatning er de føringer utvalget har lagt inn for vurdering av fengsling begrunnet i bevisforspillelsesfare tilstrekkelig for å unngå at denne fengslingsgrunnen brukes utover det som er strengt nødvendig. Vi viser til utkastet til § 15-2 annet ledd første punktum hvor det er angitt som vilkår at faren for bevisforspillelse utgjør *en betydelig risiko* for straffeforfølgningen, og den nærmere angivelse av momentene i denne vurderingen (pkt 14.4.5.5, s. 324 venstre spalte). Denne tilstrammingen, sammenholdt med utkastet § 15-16 fjerde ledd bokstav b), hvor det fremgår at mistenkte skal løslates når saken ikke fremmes med tilstrekkelig hurtighet og videre fengsling av den grunn ikke er rimelig, er slik vi ser det en tilstrekkelig stram regel for fengsling begrunnet i bevisforspillelsesfare.

En absolutt lengstefrist på 3 måneder vil ikke medføre noe problem i de aller fleste sakene hvor fengsling er begrunnet med bevisforspillelsesfare. Imidlertid vil det være noen saker som på grunn av kompleksiteten i etterforskingen, avhengighet av ekstern ekspertise eller etterforsking i utlandet, hvor en absolutt lengstefrist på 3 måneder kan

være så skadelig for hensynet til etterforskningen at det ikke er tilrådelig å innføre en slik regel.

Dersom lovgiver kommer til at det bør innføres en lengstefrist, er det vår klare anbefaling at den ikke gjøres absolutt. Det bør i så fall gis en åpning for lengre fengsling i de sakene hvor det er absolutt påkrevd av hensyn til etterforskningen, f. eks med en formulering som inntatt i § 15-12 (restriksjoner, bruk av isolasjon) andre ledd; *kan bare unntaksvis forlenges utover x måneder.*

9.3. Pkt. 14.10. Observerende, kontrollerende og påvirkende metoder

Det vises til lovforslaget kapittel 21, hvor det blant annet foreslås en lovfesting av metoder som i dag brukes på ulovfestet grunnlag. Utvalgets forslag til lovfesting av spaning, infiltrasjon, provokasjon og bruk av uriktig legitimasjon er i det alt vesentlige en kodifisering av gjeldende rett. Vi tiltrer utvalgets forslag.

10. Bemerkninger til Del III – kap 16: Påtalevedtak

10.1. Pkt. 16.2. Frist for påtalevedtak

Vi er enig i at loven bør inneholde en relativ frist for påtaleavgjørelser, selv om vi ikke har stor tro på at dette vil bidra til en gjennomsnittlig raskere saksbehandling. Mistenkte bør likevel få en lovregulert klagerett som kan tas inn i kapittel 29, og da som en klageadgang overfor overordnet påtalemyndighet, og ikke domstolen. Vi tiltrer mindretallets begrunnelse. Det bemerkes for øvrig at en preklusiv virkning med de frister som er foreslått i § 28-1 annet ledd, neppe vil få noen betydning for de saker påtalemyndigheten håndterer i Trøndelag.

10.2. Pkt. 16.4. Henleggelse når forfølgning ikke er i det offentlige interesse

Etter vårt syn er dagens regulering i straffeprosessloven § 62 a annet ledd uheldig, som kun åpner for at påtale kan unnlates i saker med strafferamme inntil 2 års fengsel. Utkastets forslag om at det er den offentlige interesse i straffeforfølgning som bør være avgjørende - uansett strafferamme - er mer i samsvar med opportunitetsprinsippet. Med de typetilfeller som er foreslått inntatt i § 28-2 annet ledd, får påtalemyndigheten gode føringer på hvilke momenter som skal inngå i vurderingen. Henleggelsesadgangen vil etter dette bli mer funksjonell og praktisk.

10.3. Pkt. 16.5. Særlig om henleggelse av kapasitetsgrunner

Påtalemyndighetens adgang til kapasitetshenleggelser er i dag snever, og vi oppfatter ikke lovforslaget som noen utvidelse. Vi er enig i at adgangen må være begrenset. Vi stiller imidlertid spørsmål ved om det er behov for en særskilt regulert adgang til slike henleggelser, da forslaget til § 28-2 annet ledd bokstav b, langt på vei ivaretar denne muligheten. Det heter i dette lovforslaget at saker kan henlegges når forfølgning ikke er i det offentlige interesse fordi *"forfølgning vil medføre saksbehandlingstid og kostnader eller øvrig ressursbruk som ikke står i rimelig forhold til sakens betydning"*. Dette åpner etter vårt syn muligheten for kapasitetshenleggelser.

10.4. Pkt. 16.6. Påtalebegjæring som vilkår for forfølgning

Vi er enig i at påtalebegjæring fra fornærmede og ikke minst offentlig myndighet, ikke lenger skal være et vilkår for påtale. Det vil ofte være tilfældigheter som gjør at en påtalebegjæring er rettidig fremsatt. I andre tilfeller kan det oppstå tvil om anmelder hadde kompetanse til å inngi påtalebegjæring på vegne av privat eller offentlig myndighet. Vi har sett flere eksempler på at saker som burde ha blitt iredteført, i stedet har blitt henlagt på grunn av uklarheter rundt påtalebegjæringen.

10.5. Pkt. 16.7. Omgjøring av påtalevedtak

Utvalget foreslår at omgjøringsvernet til ugunst for mistenkte, bør være det samme for alle som har vært utsatt for forfølgning. Skillet mellom siktet og mistenkt er fjernet, og da er det i realiteten ikke annet valg. Vi er enig i at innrettelseshensyn tilsier en slik ordning, med unntak av saker hvor mistenkte ikke har vært kjent med påtaleavgjørelsen, slik utvalget foreslår i § 29-1 annet ledd. På den annen side vil en slik bestemmelse i praksis være en oppfordring for mistenkte til å hevde at han var kjent med avgjørelsen (og har innrettet seg etter denne), slik at omgjøringsbegrensningen på 3 måneder inntreffer.

10.6. Pkt. 16.8. Særlig om straffetilsagn (plea bargaining)

Forslaget omhandler § 28-7, § 29-8 og § 32-3. Motivasjonen er å øke antallet tilståelsessaker, slik at det oppnås en prosessøkonomisk gevinst. Det klare utgangspunkt er at ordningen ikke skal omfatte påtalespørsmålet, men kun straffutmålingen.

Dette har fram til i dag vært ulovfestet, og partene har så langt ikke hatt adgang til å binde domstolene i avtalene. Dette har antakelig bidratt til at ordningen har vært lite i bruk. Den sentrale endringen i utvalgets forslag er at forhåndstilsagn om straff skal være bindende for domstolene, med mindre det fremstår som klart at utmålingen ellers vil bli feil. Dette vil kunne komme noe i konflikt med domstolenes uavhengighet. Ut over dette ser vi ikke de store betenkelighetene med å lovregulere en slik adgang, med de sikkerhetsventiler som er lagt inn i forhold til omgjøring av avtalen, samt rettens mulighet til å fravike avtalen. Faren er imidlertid at ordningen kan åpne for en skjev og ulik praksis, gjerne avhengig av hvor løsningsorientert mistenktes forsvarer er, og ikke minst den påtaleansvarliges ønske om å få en "enkel" saksavvikling. Ordningen vil derfor stille store krav til påtalemyndighetens objektivitetsplikt og skjønn.

Spørsmålet som står igjen er om dette vil bidra til flere tilståelsessaker og en ønsket prosessøkonomisk gevinst. Vi har tro på det. Etter at muligheten for tilståelsesarbatt ble lovfestet i 2001, økte antallet tilståelsessaker. I Trøndelag var økningen større enn i flere deler av landet. Dette mener vi skyldes godt samarbeid mellom påtalemyndighet og forsvarer, samt domstoler som er tydelige på hvilken rabatt en tilståelse i de ulike situasjonene kvalifiserer til. Vi har derfor tro på at bindende straffetilsagn i en viss grad vil øke omfanget tilståelsessaker. Det forutsettes at det kan innføres rutiner som sikrer god notoritet for å trygge saksgangen, ikke minst for å eliminere muligheten for falske tilståelser.

11. Bemerkninger til Del III – kap 17: Generelle regler om rettens saksbehandling og avgjørelser

11.1. Pkt. 17.1. Dommerstyrt saksbehandling

Vi tiltrer fullt ut lovutkastet § 30-1, hvor det generelle prinsippet om aktiv dommerstyring er tatt inn. Det samme gjelder utvalgets overveielser om rettens ansvar for saksstyringen både før og under hovedforhandlingen. I dag er dommerstyringen svært individuell, og det er et behov for å få nedfelt dette prinsippet i loven. Påtalemyndigheten har som part en svært viktig rolle allerede i saksforberedelsen. I saker med litt omfang er det viktig at bevisoppgaven kort beskriver hva de enkelte vitner og dokumentbevis skal belyse. Videre bør mulige prosessuelle spørsmål tas opp i forkant, gjerne i et forberedende rettsmøte med dommer og forsvarer. Aktiv saksstyring fra dommeren på dette stadiet er særdeles viktig, og en forutsetning for at prosessen ikke blir mer omfattende en nødvendig

11.2. Pkt. 17.2. Oppdeling av forhandlingene eller avgjørelsen

Vi har liten erfaring med at det er nødvendig å dele opp forhandlingene eller avgjørelsen når flere straffbare handlinger behandles sammen, men har ingen motforestillinger til lovutkastet § 30-4.

11.3. Pkt. 17.3. Det faktiske grunnlaget for rettens avgjørelser

Vi bemerker at det fremgår i dagens straffeprosesslov § 331 tredje ledd, at bevisførselen i lagmannsretten kan begrenses til den del av tingrettens dom som er bestridt. Forutsetningsvis kan de deler av tingrettens dom som ikke er omstridt, legges til grunn også i lagmannsrettens dom.

Dette er etter vår erfaring en sovende bestemmelse og her ligger en potensiell prosessøkonomisk besparelse, som ikke benyttes i dagens forhandlinger. For å oppnå dette kreves en saksforberedelse med aktiv dommerstyring, hvor det stilles krav til partene for å avklare hvilke deler av tingrettens premisser som ikke bestrides. Slik utvalget foreslår, kan dette avklares i en skriftlig redegjørelse og saksfremstilling fra partene. Vi er enig i at dette må tas inn i ny lov, jf. utkastet § 32-4 (2). Lovens ordlyd kan om mulig være enda tydeligere på at dette skal være hovedregelen i ankeforhandlinger, ved at ankeinstansen "bør" bygge på underinstansens dom, ved faktum som ikke er omtvistet.

11.4. Pkt. 17.4. Rettens tilgang til og bruk av sakens dokumenter

Utvalgets flertall går inn for at retten – når den finner behov for det – skal gis tilgang til sakens dokumenter av hensyn til saksforberedelsen eller *den videre behandlingen av saken*, jf. utkastet til § 34-9. Mindretallet mener rettens utlån av sakens dokumenter skal begrenses til bruk for saksforberedelsen, og ikke skal omfatte *den videre behandlingen av saken*.

Spørsmålet er vanskelig og berører særlig domstolenes tillit/objektivitet, kravet til kontradiksjon og balansen mellom fagdommer/meddommer. Vi tiltrer i hovedsak mindretallets betenkeligheter til at domstolen skal kunne sitte med sakens dokumenter

ut over saksforberedelsen. Når det gjelder opplesning av politiforklaringer, bør imidlertid loven kunne åpne for at retten får tilgang til (kopi av) politiforklaringer i sammenheng med den umiddelbare bevisførselen. I saker hvor tiltalte eller vitner nekter å avgi forklaring, og i saker hvor hele politiforklaringen leses opp fordi det gjennomgående er motstrid med forklaringen i retten, vil det kunne være grunnlag for å lese hele politiforklaringen. Ikke sjelden er denne omfattende. Det fremstår da som meningsløst at retten skal notere forklaringen. Vi tiltrer flertallets begrunnelse for å tillate fremleggelse på dette punktet.

11.5. Pkt. 17.5. Avgjørelsesform

Vi er enig i at to formelle avgjørelseskategorier (kjennelser og beslutninger) er unødvendig kompliserende, og tiltrer forslaget i § 32-2.

11.6. Pkt. 17.6. Anklageprinsippet. Rettens forhold til partenes krav og påstander

Utvalget tar utgangspunkt i at de hensyn anklageprinsippet bygger på "*i noe større grad*" skal styrkes. Samtidig skal spor av inkvisitoriske innslag dempes. Vi tiltrer utvalgets syn og begrunnelse.

11.7. Pkt. 17.6.4. Forholdet mellom tiltalebeslutning og dom

Vi har således ikke motforestillinger til forslaget om at subsumsjonsendringer i større grad bør være underlagt påtalemyndighetens rådighet, slik at retten bare kan endre subsumsjonen "*så lenge påtalemyndigheten ikke motsetter seg det,*" jf. flertallets utkast til § 32-3 (1). I det praktiske liv vil dette neppe medføre hindringer eller en annen subsumsjon, enn det retten i dag vil komme fram til. Påtalemyndigheten vil formentlig også i fremtiden, gitt at et annet faktum i den enkelte sak legges til grunn som bevist, være åpen for (og ikke motsette seg) en subsumsjonsendring.

11.8. Pkt. 17.6.5 Rettens forhold til partenes krav

I forlengelsen av vårt syn ovenfor, tiltrer vi også utvalgets syn og begrunnelse for at retten ikke på eget initiativ kan idømme andre krav enn straff (inndragning, overføring tvungent psykisk helsevern/omsorg eller tap av førerretten for motorvogn)

11.9. Pkt. 17.6.6 Rettens forhold til påtalemyndighetens straffepåstand

Vi er i likhet med utvalget enig i at det samme hensyn ikke veier like tungt når det gjelder spørsmålet om retten kan gå ut over påtalemyndighetens straffepåstand. Spørsmålet er altså om domstolen kan avsi en strengere straff. Vi mener det må være helt klart at påtalemyndighetens straffepåstand ikke kan binde domstolene oppad. Domstolene bør heller ikke utvise tilbakeholdenhet med å idømme strengere straffer. Det som må stå sentralt er at det utmåles en riktig reaksjon.

Vi bemerker at utvalget skriver at det forekommer relativt sjelden at retten i dag går ut over påtalemyndighetens straffepåstand. Vår erfaring er at det skjer oftere enn det.

12. Bemerkninger til Del III – kap 18: Tingrettens behandling av straffekravet

12.1. Pkt. 18.1. Forberedelse til hovedforhandling

Utvalget legger vekt på forberedelsen av hovedforhandlingen for å oppnå en effektiv og betryggende saksbehandling. Tiltale og bevisoppgave skal oversendes som før til tingretten, men i tillegg får påtalemyndigheten ansvar for å lage og oversende i forkant utdrag av sakens opplysninger av betydning for bevisføringen, jf § 34-1, 1 nr c. Utdraget av sakens opplysninger etter første ledd bokstav c skal omfatte bevis som skal fremlegges for retten, herunder politiforklaringer det kan være aktuelt å gjengi under hovedforhandlingen. Ellers foreslås vedlagt sakens opplysninger i den utstrekning det er behov for det. Er det for eksempel ved oversendelsen klart at partene er uenige om behovet for å høre forklaringen fra et bestemt vitne, bør vitnets politiforklaring legges ved slik at retten får et best mulig grunnlag for å avgjøre spørsmålet.

Utvalget foreslår videre at når det er nødvendig for å sikre en forsvarlig og konsentrert behandling, herunder gi tiltalte grunnlag for å forberede sitt forsvar, skal påtalemyndigheten av eget tiltak utarbeide en skriftlig redegjørelse for saken jf § 34-1 annet ledd regulerer situasjonen der opplysninger etter første ledd bør suppleres for å sikre en forsvarlig og konsentrert behandling. Ifølge utvalget vil dette særlig gjelde saker av et visst omfang og saker som er uoversiktlige eller reiser kompliserte spørsmål. Påtalemyndigheten skal ta opp spørsmål som det er grunn til å anta at retten eller tiltalte og forsvareren vil ha interesse av at blir kommentert. Redegjørelsen skal være konsentrert.

Utvalget begrunner lovendringen med at oversendelsen skal gi tiltalte grunnlag for å forberede sitt forsvar og så vidt mulig inneholde alle nødvendige opplysninger for at retten skal kunne styre og behandle saken på en effektiv og hensiktsmessig måte.

Lovforslaget legger ansvar på påtalemyndigheten i form av å utarbeide utdrag tidligere og i større saker å ta selvstendig initiativ til å gi informasjon til retten og partene i forkant av hovedforhandlingen.

Trøndelag statsadvokatembeter er enig i forslaget om å sende faktisk utdrag inn i forkant av hovedforhandlingen.. Utarbeidelse av utdrag og informasjonsplikten må nødvendigvis tilligge påtalemyndigheten som en naturlig del av dens rolle. Forslaget vil ikke gå ut over påtalemyndighetens kapasitet da dette er oppgaver vi i dag utfører rett i forkant av hovedforhandlingen. Oversendelsen av dokumenter, herunder faktisk utdrag, forutsettes å skje elektronisk. Forslaget oppfattes som en naturlig del av utviklingen av elektronisk iretteføring.

Når det gjelder forslaget om redegjørelse på selvstendig initiativ fra påtalemyndigheten, bør det understrekes at dette bør gjelde kun i de omfattende og kompliserte straffesaker. Hvis forventningen om redegjørelse sklir ut til å være en ventet arbeidsoperasjon i mindre alvorlige saker, vil forslaget gå ut over kapasiteten til påtalemyndigheten, som igjen vil hindre effektivitet i straffesaksjeden.

12.2. Pkt. 18.1.3. Tilsvær fra forsvarer

Utvalget foreslår at forsvareren skal gi skriftlig tilsvær til retten, påtalemyndigheten og bistandsadvokaten innen 3 uker etter at saken er mottatt, jf utvalgets forslag § 34-4. Utvalget beskriver også hvilket innhold tilsværet bør inneholde, blant annet hvilke deler som er omtvistet i tillegg til angivelse av bevis, eventuelle ytterligere etterforskningskritt og andre merknader. Hvis straffansværet er falt bort, eks ved foreldelse, skal retten, påtalemyndigheten og bistandsadvokaten snarest mulig gjøres oppmerksom på det.

Utvalget begrunner forslaget med hensynet til det videre saksopplegget. Det vil være hensiktsmessig både for aktor og for retten å få klargjort hvilke spørsmål tiltalte og forsvarer anser som omtvistet, før hovedforhandlingen starter (saksfremdrift og effektivitet). Kravene til tilsværets innhold medfører i utgangspunktet ingen selvstendig plikt for forsværet til å gi nærmere bestemte opplysninger, utover det som vil følge av rammene for forsvareropdraget, herunder av reglene om god advokatskikk og retningslinjer for forsvarere

Trøndelag statsadvokatembeter støtter forslaget om at forsvarer får en utvidet aktivitetsrolle.

Men vi mener at forsvarer burde fått en større plikt for innholdet av tilsværet. Og at formuleringen "bør" gjøres om til "skal". Slik forslaget er formulert nå har forsvarer og tiltalte anledning til å holde tilbake informasjon i forkant av hovedforhandlingen i den hensikt å skape grunnlag for en frifinnende dom. I stedet for å la påtalemyndigheten vurdere alle omstendigheter og trekke tiltalen dersom det viser seg at den er tuftet på misvisende eller ensidig informasjon. Slik forslaget formuleres er det ikke i tråd med hensynene til effektivitet og forsvarlighet.

12.3. Pkt. 18.1.4. Rettens plan for behandlingen

Utvalget foreslår at retten skal legge en plan for den videre behandlingen, fastsette frister for innlegg fra partene og treffe nødvendige beslutninger, jf forslagets § 30-1 annet ledd. I saker av et viss omfang skal planen utarbeides i samarbeid med partene.

Utvalget begrunner forslaget med at planen vil kunne fungere som en sikkerhet for at nødvendige spørsmål er avklart, være et nyttig styringsverktøy for retten og sikre partene og øvrige aktører forutberegnelighet med sikte på den videre behandling.

Trøndelag statsadvokatembeter tiltrer forslaget. Forslaget vil sikre en effektiv og betryggende saksbehandling.

12.4. Pkt. 18.1.8. Felles saksfremstilling

Utvalget foreslår at retten kan oppfordre påtalemyndigheten og forsvareren til å utarbeide en felles saksfremstilling med sikte på å avklare om og eventuelt hvilke deler av sakens faktiske sider som er omforent. Fremstillingens form og omfang bestemmes av retten, som også fastsetter en passende frist, jf utvalgets forslag § 34-11.

Utvalget begrunner forslaget med at det vil kunne forenkle den videre behandlingen, særlig hva gjelder omfanget av bevisføringen. Det må også som et generelt utgangspunkt antas å være en presumsjon for sammenfall mellom det enigheten gjelder, og de faktiske forhold, og dette er noe retten kan ta hensyn til ved bevisvurderingen, jf. utkastet § 7-5. Partenes felles saksfremstilling vil måtte utformes skriftlig, og formålet er at den skal kunne forelegges retten til bruk under saksforberedelsen, hovedforhandlingen og domskrivingen.

Trøndelag statsadvokatembeter er enige i at en felles fremstilling vil virke effektivt og betryggende i de mest omfattende sakene. Det må imidlertid understrekes at regelen må kun gjelde i de omfattende, alvorlige og komplekse straffesaker. Og det må sikres ved en grenseoppgang at utvalgets forutsetning: "uaktuelt å bruke i ordinære småsaker..." får gjennomslag i praksis.

Utvalget forutsetter at fremstillingen i utgangspunktet bare skal inneholde en konsentrert redegjørelse for de sider ved saken partene er enige om. Etter vårt syn kan en skarp avgrensning bli en utfordring når man er to parter eller flere som skal utarbeide fremstillingen, jf at de omfattende sakene gjerne har mange tiltalte og forsvarere.

Det kan også bli problematisk å komme til enighet om en felles fremstilling når det er flere aktører. Etter vårt syn har utvalget tatt tilstrekkelig hensyn til dette ved formuleringen av lovteksten som en oppfordring til partene om å utarbeide felles fremstilling.

Et forsøk på å få i stand en felles fremstilling vil koste mye arbeid. Det er en fare for at påtalemyndigheten vil bruke mye tid, for så å oppleve at forsvarer(ne) ikke er enige. Det kan anføres at det vil gå ut over effektiviteten hos påtalemyndigheten.

Å skriftliggjøre problemstillinger og hva man kan enes om i saken, er et stykke arbeid som påtalemyndigheten bør ha på plass før en går i gang med hovedforhandlingen. Og hvis en veier hensynet til påtalemyndighetens effektivitet opp mot at hovedforhandlingen kan gjøres enklere, bør hensynet til sistnevnte slå gjennom.

12.5. Pkt. 18.1.9. Sluttinnlegg

Utvalget foreslår at retten overfor partene kan fastsette en frist for å inngi sluttinnlegg, som kort bør angi hvilke rettslige og faktiske spørsmål som anses omtvistet, de bevis parten vil føre, en fremdriftsplan for hovedforhandlingen samt et felles utkast til fremdriftsplan, jf utvalgets forslag § 34-12.

Utvalget har hentet inspirasjon fra sivile saker og formålet med forslaget er at partene skal tenke gjennom opplegget før hovedforhandling. En adgang for retten til å pålegge partene å inngi sluttinnlegg vil i forlengelsen av de øvrige virkemidlene være et naturlig og nyttig verktøy for endelige avklaringer.

Trøndelag statsadvokatembeter tiltrer forslaget. En forutsetning må være at innleggene skal være korte og oversiktspregete, og at argumentasjon om faktum og juss skal utelates, slik utvalget beskriver det.

12.6. Pkt. 18.1.10 Særlig om frist for hovedforhandling og forhåndsberømmelse

Utvalget foreslår å beholde fristreglene for hovedforhandling. Hovedforhandling skal være påbegynt innen 6 uker for den som sitter i varetekt eller er under 20 år, jf utvalgets forslag § 34-2. Ankeforhandling for de samme skal være påbegynt innen 8 uker etter henvisning.

Utvalget går ikke inn for forhåndsberømmelse utover disse sakene og peker på flere hensyn i den forbindelse.

Trøndelag statsadvokatembeter tiltrer at en beholder fristregler for unge og varetektsinnsatte.

Det er mange innvendinger mot forhåndsberømmelse i andre saker jf utvalgets vurderinger. Frostating lagmannsrett innførte i samarbeid med statsadvokatembetene et system hvor man forhåndsberømmer de "6-års saker" der en regner med at det vil bli en anke, for eksempel i ikke erkjente saker. Dette systemet har ført til reduksjon i saksbehandlingstiden for straffesaker ved Frostating lagmannsrett.

Prinsipielt sett bør straffesakssystemet være utrustet med tilstrekkelige ressurser slik at det ikke oppstår berømmelseskøer. På den bakgrunn vil ikke vi foreslå noen endringer i utvalgets forslag.

12.7. Pkt 18.2.1. Saksstyring under hovedforhandling

Utvalget foreslår å pålegge retten større grad av styring under hovedforhandlingen. Retten skal avklare om hovedforhandlingen kan foregå som planlagt under saksforberedelsen, og for øvrig påse at hovedforhandlingen gjennomføres konsentrert og forsvarlig. Saksstyringen skal særlig motvirke uklarheter og misforståelser, unødige avbrytelser eller gjentakelser, forhandlinger om spørsmål som er uten betydning for avgjørelsen, eller som er tilstrekkelig drøftet, og unødig ressurs- og tidsbruk for aktørene og andre, herunder at vitner ikke får forklare seg til det tidspunkt som ble fastsatt i innkallingen jf utvalgets forslag § 35-1.

Utvalget begrunner bestemmelsen med at en ønsker at tiden skal brukes effektivt og at dommeren skal utvise aktiv saksstyring. I de større saker vil dommeren på grunn av saksforberedelsen ha et godt grunnlag for å gå inn med aktiv saksstyring.

Trøndelag statsadvokatembeter tiltrer forslaget.

12.8. Pkt. 18.2.2. Muntlig hovedforhandling. Bruk av hjelpedokumenter, visuelle fremstillinger mv.

Muntlighetsprinsippet opprettholdes i utvalgets forslag. Utover dette foreslås det for å lette fremstillingen av argumentasjon og bevisføring, at det kan benyttes disposisjon, illustrasjon, oversikt eller annet hjelpemiddel, jf utvalgets forslag § 35-2.

Utvalget peker på at muntlighetsprinsippet understøtter prinsippene om bevisumiddelbarhet, kontradiksjon og offentlighet. På ett punkt ønsker utvalget å begrense muntlighetsprinsippets gjennomslag. Kravene til muntlighet må ikke forhindre partene i å benytte hensiktsmessige presentasjonsteknikker.

Utvalget uttrykker følgende:

"Det er vanskelig å si noe generelt om hvilke fremgangsmåter som bør benyttes for ulike situasjoner. Ofte vil den fremgangsmåten som gir det mest umiddelbare inntrykket av det faktumet som skal godtgjøres, best bidra til opplysningen av saken. Men er det kompliserte forhold som skal belyses, kan det for eksempel være mer hensiktsmessig å benytte en visuell fremstilling. Etter utvalgets utkast er det da også anledning til å benytte disposisjon, illustrasjon, oversikt eller annet hjelpemiddel for å lette bevisføringen slik at den bedre oppfattes av rettens aktører, se § 35-2 første ledd annet punktum. Hva som er det beste hjelpemiddelet å benytte seg av i lys av formålet om saksopplysning, vil også den teknologiske utviklingen legge føringer for."

Trøndelag statsadvokatembeter er enige i at bruken av hensiktsmessige hjelpemidler lovfestes. Vi har i dag adgang til bruk av disposisjoner, tidslinjer etc. Vi legger også til grunn at den teknologiske utviklingen vil bidra til flere løsninger for fremtiden som gir gode pedagogiske fremstillinger. Bruken av slike hjelpemidler vil uten tvil bidra til å effektivisere fremstillingene fra partene og kan spare systemet for unødige tidsbruk i retten.

12.9. Pkt. 18.2.3. Skriftlig bevisføring

Utvalget åpner for skriftlig bevisføring i forbindelse med hovedforhandlingen. De fastholder muntlighetsprinsippet som en hovedregel ved at skriftlige bevis leses opp, men foreslår samtidig et unntak fra opplesing: "med mindre opplesning vil være uforholdsmessig tidkrevende, og det er forsvarlig å unnlate opplesning", jf utvalgets forslag § 35-2, 2 ledd.

Utvalgets begrunnelse er blant annet at i enkelte saker, særlig der mengden av dokumentbevis er overveldende, kan det av hensyn til prosessøkonomi, aktørene og hensiktsmessig saksavvikling være behov for noe lempeligere krav til dokumentasjon enn det som synes praktisert i dag. Dette gjelder spesielt i større saker om økonomisk kriminalitet.

Utvalget mener unntaket kan anvendes under gitte forutsetninger: Den dømmende rett må forsikre seg om at bevisene er klart angitt, og at partene i stor grad er enige om betydningen av de skriftlige bevisene.

Trøndelag statsadvokatembeter er enig i utvalgets forslag om at i enkelte saker kan omfanget av skriftlige bevis være av et slikt omfang og av en slik karakter at det er forsvarlig å unnlate opplesning. Dette er uansett en beslutning som dommeren må fatte etter å ha hørt partene og det hører inn under dommerens saksstyring å sikre kontradiksjonen.

12.10. Pkt. 18.2.4. En begrenset adgang til å presentere bevis under innledningsforedraget

Utvalgets forslag inntatt i § 35-3. 3 ledd, beskriver innholdet i innledningsforedraget og forsvarers anledning til bemerkninger. Forslaget er likt dagens ordning.

Nytt er at utvalget regulerer inn adgang til å legge frem bevis under innledningsforedraget.

Utvalget uttaler følgende om hvilke saker dette er aktuelt i:

"Bevispresentasjon som nevnt vil i praksis først og fremst være aktuelt i større saker om økonomisk kriminalitet, hvor bevismateriale i stor grad kan bestå av dokumenter og hvor innledningsforedraget i praksis vil ha klare likhetspunkter med et innledningsforedrag i en sivil sak."

Trøndelag statsadvokatembeter er enig i at adgang til bevisføring under innledningsforedraget reguleres inn i loven. Men vi mener at det er formålstjenlig å presentere noe dokumentasjon under innledningsforedraget i andre type saker, eks i narkotikasaker, kvantum og styrkegrad og i promillesaker, hva promilleresultatet var. Vårt syn er derfor at denne type bevispresentasjon av helt sentrale, enkle opplysninger gir en grei innføring i saken og en forberedelse på hva påtalemyndigheten kommer med i forkant av tiltaltes forklaring. Det bør derfor komme tydelig frem av forarbeidene at adgangen til noe bevispresentasjon gjelder flere saker enn kun økonomisaker.

12.11. Pkt. 18.2.5. Rekkefølgen av tiltaltes og fornærmedes forklaring

Utvalget foreslår å forlate ordningen med at fornærmede forklarer seg først i enkelte særskilt angitte saker (knyttet til bistandsadvokatordningen).

Utvalget vil innføre som hovedregel at tiltalte forklarer seg først og dersom det er grunn til det, kan fornærmede eller andre forklare seg først.

Utvalgets begrunnelse er at knyttingen til bistandsadvokat ikke er et egnet kriterium for å bestemme forklaringsrekkefølgen i straffesaken. Utvalget peker på at den gjeldende regulering er for lite fleksibel i den forstand at den både i for stor og for liten grad åpner for at fornærmede skal forklare seg før tiltalte.

Trøndelag statsadvokatembeter er ikke enig i utvalgets forslag.

Dagens ordning er begrenset til saker som er alvorlige og har karakter av høy integritetskrenkelse. Nettopp i slike saker er det viktig at fornærmede forklarer seg først.

Påtalemyndigheten har høstet gode erfaringer med at fornærmede forklarer seg først, før tiltalte. En får frem en sammenhengende historie fra fornærmede. Og ofte kan dette være effektivt i forhold til at tiltalte kan tiltre deler av fornærmedes forklaring, og samtidig være klar på hva han er uenig i.

En har ikke erfart at ordningen har vært kritisert fra noen av aktørene i sakene. Ordningen i dag fremstår som klar, velfungerende og godt innarbeidet i praksis. Vi mener at for å snu om på en velfungerende relativt ny ordning, burde det vært gjennomført en evaluering/undersøkelse av ordningen, som tilsier noe annet enn den erfaringen man har. I forhold til den gode erfaringen med ordningen, fremstår utvalgets begrunnelse som noe enkel.

Utvalgets utkast betyr at det alltid må begrunnes når fornærmede skal forklare seg først. Og at det kan bli prosessuell strid om spørsmålet. På bakgrunn av at utvalget ikke angir en klar omkrets av fornærmede vil utvalgets forslag kunne medføre usikkerhet i systemet. Likeledes at de fornærmede i samme sakstype vil bli behandlet forskjellig.

Vi vil foreslå at dagens ordning opprettholdes. En har ingen innvendinger til at bistandsadvokatknytningen forlates. Det er mulig å knytte de fornærmede som skal kunne forklare seg først som hovedregel, direkte til de samme bestemmelser som gjelder i dag.

13. Bemerkninger til Del III – kap 19: Saksbehandlingsfeil

Trøndelag statsadvokatembeter har oppfattet det slik at det ikke er noen realitetsendring i forhold til saksbehandlingsfeil av betydning, og kommenterer da heller ikke dette kapittelet.

14. Bemerkninger til Del III – kap 20: Anke

14.1. Pkt. 20.4.2. Saksbehandlingsregler

Etter utvalgets forslag § 37-6 (2) skal anken inngis skriftlig eller muntlig til den domstol som har truffet avgjørelsen, og sendes til motparten. Domstolen gis plikt til å gi nødvendig bistand til utarbeidelse av anken. Er domfelte frihetsberøvet, skal kriminalomsorgen legge til rette for bistand.

Ankeerklæringen skal som hovedregel sendes direkte til anke-domstolen fra underinstansen, jf utvalgets forslag § 37-9 (3) med mindre domstolen selv omgjør eller retter avgjørelsen.

Etter utvalgets forslag § 37-4 (4) skal støtteskriv til anken skal inngis innen 1 uke.

Utvalget begrunner forslaget med at en effektiv og rettssikker ankeprøving forutsetter klare rammer for inngivelse og behandling av anker.

Trøndelag statsadvokatembeter er enige i at domstolen skal være eneste mottager av anken. En har erfaring for at anker kan bli liggende hos politiet og kriminalomsorgen. Mest betenkelig er situasjonen til personer som er frihetsberøvet. En er avhengig av at kriminalomsorgen formidler anken umiddelbart til domstolen for å avbryte ankefristen.

En har erfaring for at det er behov for klare regler for når anken regnes som rettidig fremsatt. Dette er i utvalgets forslag regulert for påtalemyndigheten ved opprettholdelse av dagens ordning, men ikke for domfelte. Vi foreslår at det reguleres inn i § 37-6 når anken regnes som rettidig fremsatt av domfelte. At fristavbruddet skjer når anken er avsendt til domstolen eller framsatt direkte for domstolen.

Mulighetene er begrenset for den som er frihetsberøvet. Denne er avhengig av at kriminalomsorgen videresender ankeerklæringen umiddelbart til domstolen. Vi foreslår at lovgiver regulerer denne situasjonen ved at ankefristen avbrytes når den er fremsatt for kriminalomsorgen og i tillegg gir kriminalomsorgen en plikt til å sende anken umiddelbart inn til domstolen.

Trøndelag statsadvokatembeter er tilrer forslaget om 1 ukes frist for støtteskriv etter avgjørelsen.

Ankeoversendelser forsinkes på grunn av at det tar tid å innhente støtteskriv. Det varierer hvilke frister forsvarer gis og som oftest ber forsvarer om fristutsettelse for inngivelse av støtteskriv. Utvalgets forslag vil ha stor betydning for effektivitet i forhold til ankebehandling av saker.

4.2. Pkt. 20.4.4.3. Bør en rett til ubetinget ankeprøving i såkalte seksårssaker videreføres?

Utvalgets flertall foreslår i fjerne retten til ubetinget ankeprøving i seksårssaker, jf utvalgets forslag inntatt i § 38-3. Mindretallet mener at mistenkte i de alvorligste sakene skal få prøvd sin sak med full hovedforhandling i to instanser. De ønsker at påstand eller tingrettens dom skal være avgjørende og foreslår automatisk innslipp av saker som medfører fengsel over 3 år.

Flertallets begrunnelse er at ubetinget ankerett representerer en helt unødvendig ressursbruk. De argumenterer med at i dag begrunnes ankenektelser og gjør en nektelse forsvarlig idet den gir domfelte en effektiv og reell overprøving av saken.

Mindretallet mener nektelse i seksårssaker ikke er like betryggende som dagens ordning. Det vil være skriftlighet i stedet for muntlig hovedforhandling.

Trøndelag statsadvokatembeter tiltrer flertallets forslag. Dette vil virke hensiktsmessig og ressursbesparende for alle aktørene i straffesakskjeden. Ved ikke tilståtte alvorlige saker vil en påregne at lagmannsretten slipper saken inn til ankebehandling, spesielt i offersaker. I de få alvorlige offersaker som er tilstått eller hvor bevisene er solide vil fornærmede spares for en ny unødvendig og belastende rettsrunde, et hensyn som kommer i tillegg til hensynet til effektivitet i straffesakskjeden.

14.3. Pkt 20.4.4.6. Krav til henvisningsbeslutninger og til konsentrasjon av ankeforhandlinger

Utvalget foreslår en regel om at forhandlingene skal være konsentrert til det som er omtvistet, jf forslagets § 39-6. Utvalget viser til at selv om retten skal være formelt ubundet av henvisningsbeslutningen, kan det i beslutningen gis retningsgivende uttalelser om hva oppmerksomheten skal rettes mot under den enkelte ankegrunnen.

Trøndelag statsadvokatembeter er enig i forslaget.

Det er mulig at uttalelsene i forhold til hva som er omtvistet burde vært en lovfestet oppgave for ankeutvalget. Selv om retten kan fravike uttalelsene under hovedforhandlingen vil uttalelsene være en viktig rettesnor under forberedelsen for partene.

14.4. Pkt 20.4.6. Gjennomføring av ankeforhandling. Adgang til skriftlig behandling av anke

Utvalget foreslår å utvide adgangen til skriftlig ankebehandling, jf utvalgets forslag § 39-2 (3). Dette er en utvidelse i forhold til gjeldende rett og begrunnes med hensynene til effektivitet og prosessøkonomi.

Dette forslaget innebærer ressursbesparelse for alle aktører i straffesaken.

15. Bemerkninger til Del III – kap 22: Gjenåpning

Utvalget legger opp til at gjeldende ordning for gjenåpning i det alt vesentlige bør videreføres. Det foretas i forslaget en lovteknisk revisjon for å gjøre tilgangen til reglene lettere, og det legges også frem forslag om enkelte innholdsmessige endringer.

Vi tiltrer utvalgets begrunnelser, og har ingen innvendinger til de forslag som fremmes.

16. Bemerkninger til Del III – kap 23: Militære straffesaker

Vi er enige med utvalget i de vurderinger og forslag som fremmes. Vi vil spesielt peke på, og tiltre, utvalgets vektlegging av beredskapshensyn i sine vurderinger og konklusjon om å videreføre den militære påtalemyndighet med tilnærmet samme funksjon og organisasjon som i dag.

17. Bemerkninger til Del III – kap 24: Private straffesaker

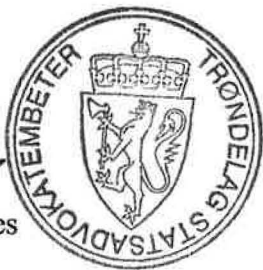
Vi tiltrer forslaget om å ikke videreføre dagens regler om private straffesaker. Vi viser til utvalgets prinsipielle begrunnelse og tiltrer denne.

18. Bemerkninger til Del III – kap 25 - 27: Sivile krav, sakskostnader og erstatning etter straffeforfølgning

Vi har ingen bemerkninger til utvalgets endringsforslag på disse områdene.

Med vennlig hilsen

Bjørn Kristian Soknes
førstestatsadvokat



Per Morten Schjetne
statsadvokat
(sign.)

Unni Sandøy
statsadvokat
(sign.)

Jarle Wikdahl
statsadvokat
(sign.)

Kaia Strandjord
statsadvokat
(sign.)

Gjenpart:
Riksadvokaten